

NORGES HØYESTERETT

Den 5. april 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matheson, Arntzen og Berglund i

HR-2018-637-U, (sak nr. 2018/285), straffesak, anke over dom:

A (advokat Rune Håkon Tjomsland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i en sak om blant annet seksuell omgang med barn under ti og fjorten år, jf. straffeloven 1902 § 195. Spørsmålet er om anken skal tillates fremmet for Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323.
- (2) A, født 00.00.1952, ble 13. februar 2017 tiltalt for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første punktum og andre ledd bokstav c, § 195 første ledd første straffalternativ (post I og II), § 201 bokstav c (post III) og § 204 a første ledd bokstav a (post IV).
- (3) Bergen tingrett avsa dom 6. april 2017 med slik domsslutning:
 - "1. A, født 00.00.1952, frifinnes for tiltalebeslutningens post IV.
 2. A, født 00.00.1952, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 195 første ledd, første punktum og annet ledd bokstav c, straffeloven (1902) § 195 første ledd, første punktum, straffeloven (1902) § 200 annet ledd, straffeloven (1902) § 201 bokstav c, alt sammenholdt med straffeloven 1902 § 62 første ledd, til fengsel i 6 – seks – år. Varetekt kommer til i fradrag i straffen med 29 – tjue ni – dager, jf. straffeloven 1902 § 60.
 3. Krav om inndragning tas ikke til følge.
 4. Krav om kontaktforbud overfor de fornærmede tas ikke til følge.
 5. A pålegges å betale oppreisningserstatning til B med kr 175 000 – kroner etthundreogsyttifemtusen 00/100 – innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.

6. **A pålegges å betale erstatning til B for lidt og fremtidig økonomisk tap med kr 536 123 – kronerfemhundreogtrettisekstusenettjhundreogtjuetre 00/100 – innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.**
7. **A pålegges å betale oppreisningserstatning til C med kr 150 000 – kronerettjhundreogfremtitusen – innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.**
8. **A pålegges å betale oppreisningserstatning til D med kr 110 000 – kronerettjhundreogtitusen 00/100 – innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.**
9. **A pålegges å betale oppreisningsersatning til E med kr 130 000 – kronerettjhundreogtrettitusen – innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen."**

(4) Både A og påtalemyndigheten anket dommen.

(5) Anken fra A gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt tiltalens poster I, II og III (straffeloven 1902 § 195 og § 201), saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt tiltalens post III (straffeloven 1902 § 201), og straffutmålingen.

(6) Anken fra påtalemyndigheten gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, og avgjørelsen om inndragning, knyttet til tiltalens post IV (straffeloven 1902 § 204 a).

(7) Ved Gulating lagmannsretts beslutning 6 juni 2017 ble saken overført fra Gulating lagmannsrett til Agder lagmannsrett, jf. domstoloven § 38.

(8) Agder lagmannsrett, som var satt med lagrette, avsa dom i saken 15. desember 2017 med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1952, dømmes for overtredelser av straffeloven 1902 § 195 første ledd første punktum, jf. annet ledd bokstav c, straffeloven 1902 § 195 første ledd første punktum og straffeloven 1902 § 204 a første ledd bokstav a, jf. annet ledd, alt sammenholdt med straffeloven 1902 § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 7 – syv – år.

2. Krav om kontaktforbud tas ikke til følge.

3. I medhold av straffeloven 1902 § 35 inndras det datautstyr som er beslaglagt hos A.

4. Saksomkostninger til det offentlige idømmes ikke."

(9) Lagmannsretten besluttet i medhold av straffeprosessloven § 431 å utsette behandlingen av de sivile rettskravene i saken til straffesaken er pådømt.

(10) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen og kan sammenfattes slik:

(11) Lagmannsrettens straff er for streng. Det finnes ikke avgjørelser fra Høyesterett som fullt ut lar seg sammenligne med nærværende sak. Sentralt for utmålingen er overgrepens art og alvorlighetsgrad. I tillegg kommer de fornærmedes alder, antall overgrep og tidsperioden overgrepene fant sted.

- (12) Til overtredelsene av straffeloven 1902 § 195 (post I og II) bemerkes at bestemmelsen omfatter et vidt spekter av handlinger med ulik alvorlighetsgrad. Det anføres at nærværende sak ligger i nedre sjikt av bestemmelsens anvendelsesområde, jf. at handlingene ikke er av det groveste slaget, og at overgrepene ikke pågikk særlig lenge. Lagmannsretten har ikke tatt tilstrekkelig hensyn til dette. Heller ikke antall overgrep, brudd på tillitsforhold, antall fornærmede eller andre forhold kan begrunne den idømte straffen. Det må vektlegges at fire av de ti tilfellene av seksuell omgang A er dømt for, skjedde forut for straffskjerpelsen i 2010.
- (13) Når det gjelder overtredelsene av straffeloven 1902 § 201 bokstav c (post III) og § 204 a (post IV), hvor lagmannsretten anså førstnevnte som konsumert av post I og II, anføres at heller ikke disse – sett i sammenheng med post I og II – kan begrunne en straff av fengsel i syv år. Videre anføres at det er grunn til å se mildere på oppbevaring av overgrepshistorier sammenlignet med for eksempel overgrepsbilder.
- (14) *Påtalemyndigheten* anfører i korte trekk at det ikke er noe å utsette på lagmannsrettens straffutmåling, og at anken ikke reiser noen prinsipielle spørsmål. Anken bør ikke tillates fremmet, jf. straffeprosessloven § 323.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (16) Spørsmålet for ankeutvalget er om anken skal tillates fremmet, jf. straffeprosessloven § 323. Ved Bergen tingretts dom ble A domfelt for en rekke forhold, men frifunnet for tiltalens post IV, overtredelse av straffeloven 1902 § 204 a første ledd bokstav a. I Agder lagmannsrett ble han domfelt også for denne tiltaleposten, og han har derfor ankerett for så vidt gjelder dette forholdet, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Det innebærer at anken bare kan nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det "klart" at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (17) As anke er begrenset til straffutmålingen. Ettersom det ble utmålt en samlet straff – hvor også post IV inngikk – skal vurderingen etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum knyttes til straffutmålingen i sin helhet, jf. blant annet HR-2017-764-U avsnitt 45 og HR-2017-228-U avsnitt 3.
- (18) A er domfelt for gjentatt seksuell omgang med fire barn under ti og fjorten år. Forholdene pågikk over en periode på ti år, fra 2005 til 2015. Den seksuelle omgangen besto av masturbasjon og slikking av barnas kjønnsorganer. Han er også dømt for å ha begått andre seksuelle krenkelser overfor dem, som blotting og onanering i barnas påsyn. Ved én anledning måtte en av de fornærmede krype foran domfeltes erigerte penis med spørsmål om å suge domfelte. Krenkelsene innebar grove tillitsbrudd overfor de fornærmede som hadde nær kontakt med A ettersom han var nabo og familievenn.
- (19) A er også dømt for å ha vært i besittelse av overgrepsmateriale knyttet til barn, jf. straffeloven 1902 § 204 a første ledd bokstav a.
- (20) Ved straffutmålingen har lagmannsretten lagt til grunn at forholdene begått mot den ene fornærmede tilsa en straff på ikke under fire år, en straff på om lag tre år for forholdene begått mot to av de fornærmede, samt en straff på fengsel i ett år og seks måneder for forholdene mot den fjerde fornærmede. Retten har sett hen til Høyesteretts praksis knyttet til de ulike straffbare forholdene, og foretatt en grundig drøftelse av denne praksisen.

- (21) Ved utmålingen har lagmannsretten lagt vekt på at forholdene mot tre av de fornærmede er begått etter at straffenivået for seksuelle overgrep mot barn ble betydelig hevet i 2010, samtidig som det er hensyntatt at forholdene mot ett barn i hovedsak ligger forut for dette. Videre er det sett hen til handlingenes grovhet, omfang og varighet, tillitsbrudd, domfeltes planmessige utførelse og truslene mot de fornærmede om å tie, samt det forhold at tiltalte på et tidspunkt søkte å rette beskyldninger mot en av de fornærmede. Også de særskilte skadevirkningene de fornærmede har fått, er drøftet. For så vidt gjelder overgrepsmaterialet har lagmannsretten lagt vekt på at selv om det er snakk om fiktive historier, er disse svært grove og med et klart skadepotensial.
- (22) Etter utvalgets syn er det ikke noe å utsette på lagmannsrettens svært grundige straffutmåling. Utvalget er enig i at forholdene er grove, og slutter seg til lagmannsrettens uttalelse om at straffen på sju år i alle fall ikke er for streng.
- (23) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre fram. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G :

Anken tillates ikke fremmet.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Riktig utskrift: